

Henryk Paprocki

Dziewica Maria w Koranie

Elpis 3/5, 98-103

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DZIEWICA MARIA W KORANIE

W *Koranie* Maria jest traktowana jako „sprawiedliwa, matka Proroka Jezusa”, Jej imieniem nazwano dziewiętnastą Surę; Maria czczona jest jako jedna z najpobożniejszych kobiet, głowa kobiet w raju¹. Nie mniej jednak wzmianek o Bogurodzicy jest w *Koranie* tylko kilka, przeważnie z informacjami na temat Jezusa. Relacje na temat Zachariasza i Jana wprowadzają w opisy narodzin Jezusa z Marii. Jezus jest zawsze w tych opiszach określany jako „Jezus Syn Marii”². Najpierw jednak jest w *Koranie* mowa o narodzinach i okresie dzieciństwa Marii:

„Oto powiedziała żona Imrana:
<Panie mój!
Ja poświęcam Tobie
to, co jest w moim łonie.
Przyjmij to więc ode mnie (...),
Nazwałam ją Marią.
i oto oddaję ją,
ją i jej potomstwo,
Tobie pod opiekę przed szatanem przeklętym!>
I przyjął ją Pan
przyjęciem pięknym,

---

¹ M. B. Piotrowski. *Marjam*. [w:] *Islam. Encyklopedyczny słownik*. Moskwa. 1991. s. 158-159; por. literaturę na temat Marii w Koranie: W. Rudolf. *Die Abhangigkeit des Qorans von Judentum und Christentum*. Stuttgart. 1922. s. 75-78; J. von Horowitz. *Koranische Untersuchungen*. Leipzig. 1926. s. 138-140; D. Sidersky. *Les origines des legends musulmanes dans le Coran*. Paris. 1935. s. 142-144; A. J. Wensick. *Concordance et indices de la tradition musulmane*. Leiden 1939. s. 367-370; J. M. Abdeljail. *Marie et le Coran*. Paris. 1951; R. Caspar. *Christologie et mariologie dans l'Islam*. Roma. 1969; J. Nosowski. *Teologia Koranu. Wykład systematyczny*. Warszawa. 1970; R. Paret. *Der Koran. Kommentar und Konkordanz*. Berlin. 1971. s. 64-65, 323-324; J. Wansbrough. *Quranic Studies: Sources and methods of scriptural interpretation*. Oxford. 1977. s. 91; W. Beltz. *Sehnsucht nach dem Paradies*. Berlin. 1979. s. 132-133.

² J. Nosowski. *Teologia Koranu. Wykład systematyczny*. Warszawa. 1970. s. 152, 154.

i uczynił, że wyrosła wzrostem pięknym,
i zaopiekował się nią Zachariasz.
Za każdym razem, jak wchodził do niej Zachariasz,
do przybytku świętego,
znajdował u niej zaopatrzenie.
Powiedział:
<O Mario!
Skąd to przychodzi do ciebie?>
Ona powiedziała:
<To jest od Boga> (...).
I oto powiedzieli aniołowie:
<O Mario!
Zaprawdę, Bóg wybrał ciebie
i uczynił cię czystą,
i wybrał ciebie ponad kobietami światów.
O Mario!
Poddaj się pokornie twemu Panu,
wybijaj pokłony i skłaniaj się
wraz z tymi, którzy się skłaniają!> (...)"³.

Nie ulega wątpliwości, że opis ten został przez Mahometa zapożyczony z apokryficznej *Ewangelii Pseudo-Mateusza* (6, 3) i *Protoewangelii Jakuba* (8, 1)⁴. Na uwagę zasługuje stwierdzenie, że Maria jest córką Imrana. Imran (hbr. Amran) był ojcem Mojżesza i Aarona (*Wj* 6, 20). W *Koranie* natomiast jest ojcem Marii i jej siostry Elżbiety, które wraz z Jezusem, Janem Chrzcicielem i jego ojcem Zachariaszem tworzą rodzinę Imrana. Matka Jezusa jest też zwykle utożsamiana z siostrą Aarona i Mojżesza o tym samym imieniu⁵. *Koran* podaje także, że kapłani rzucali trzciny do wody, aby rozstrzygnąć, który z kapłanów ma się opiekować Marią. Los wypadł na Zachariasza, co jest dalekim echem opisu *Protoewangelii Jakuba* (9, 1)⁶. Pozwala to przypuszczać, że Mahomet korzy-

---

³ Sura III, 35-43. [w:] *Koran*. Z arabskiego przełożył i komentarzem opatrzył J. Bielawski. Warszawa. 1986. s. 65-67 (dalej wszystkie cytaty według tego wydania).

⁴ *Apokryfy Nowego Testamentu* pod red. M. Starowieyskiego. Tom I: *Ewangelie apokryficzne*. Lublin. 1980. s. 190, 270.

⁵ Sura III, 33 i Sura XIX, 28. [w:] *Koran*. s. 65, 366..

⁶ Sura III, 44. [w:] *Koran*. s. 67; por. *Apokryfy Nowego Testamentu*. s. 191.

stał w tym wypadku z nieprecyzyjnych informacji jakichś grup chrześcijan, zamieszkujących Półwysep Arabski. Możliwe też, że w tym wypadku chodzi o podkreślenie faktu, że Maria pochodzi z rodu Imrana⁷.

Następny opis dotyczy Zwiastowania:

„<O Mario!

Bóg zwiastuje ci radosną wieść
o Słowie pochodzącym od Niego,
którego imię Mesjasz,
Jezus, syn Marii.

On będzie wspaniały na tym świecie
i w życiu ostatecznym,
i będzie jednym z przybliżonych.
i będzie przemawiał do ludzi
już w kołysce, a także jako mąż dojrzały,
i będzie wśród sprawiedliwych>.

Ona powiedziała:

<O Panie mój!

Jakże będę miała syna,
skoro nie dotknął mnie żaden mężczyzna?>

Powiedział:

<Tak będzie! Bóg stwarza to, co chce!
Kiedy On decyduje o istnieniu jakiejś rzeczy,
to tylko mówi: Bądź!

- i to się staje>⁸.

I wspomnij w Księdze Marię!

Oto ona oddaliła się od swojej rodziny
do pewnego miejsca na wschodzie.

I oddzieliła się od nich zasłoną.

Wtedy posłaliśmy do niej Naszego Ducha
i On ukazał się jej jako doskonały człowiek.

Powiedziała:

<Szukam schronienia u Miłosiernego przed tobą,

---

⁷ M. B. Piotrowski. *Marjam*. s. 159.

⁸ Sura III, 45-47. [w:] *Koran*. s. 67-68.

jeśli jesteś bogobojny!>
On powiedział:
<Ja jestem tylko posłańcem twego Boga,
aby dać tobie chłopca czystego>.
Ona powiedziała:
<Jakże mogę mieć syna,
kiedy nie dotknął mnie żaden śmiertelnik,
ani też nie byłam występna?>
On powiedział:
<Tak będzie!
Powiedział twój Pan:
To jest dla Mnie łatwe.
Uczynimy z niego znak dla ludzi
i miłosierdzie pochodzące od Nas.
To jest sprawa zdecydowana!>
I poczęła go,
i oddaliła się z nim w dalekie miejsce”⁹.

Koran poświęca także uwagę narodzinom Jezusa, jednak informacje na ten temat są zapożyczone z apokryficznej *Ewangelii Pseudo-Mateusza* (20, 2):

„I doprowadziły ją bóle porodowe
do pnia drzewa palmowego.
Powiedziała:
<Obym była umarła przedtem;
obym była całkowicie zapomniana!>
Wtedy będące u jej stóp dziecko
zawołało do niej:
<Nie smuć się!
Twój Pan umieścił u twych stóp strumyk.
Potrząśnij ku sobie pień palmy,
ona ci zrzuci świeże, dojrzałe daktyle.
Jedz, pij i daj oczom ochłodę>”¹⁰.

---

⁹ Sura XIX, 16-24. [w:] *Koran*. s. 365.

¹⁰ Sura XIX, 23-26. [w:] *Koran*. s. 365-366; por. *Apokryfy Nowego Testamentu*. s. 226.

Koran wspomina również o jakiejś niesprecyzowanej bliżej kalumni przeciwko Marii:

„Powiedzieli przeciw Marii
kalumnię straszną,
i za to, że powiedzieli:
<Zabiliśmy Mesjasza, Jezusa, syna Marii,
posłańca Boga>
- podczas gdy oni ani go nie zabili,
ani go nie ukrzyżowali,
tylko im się tak zdawało”¹¹ .

Rola Marii jest też podkreślona w Surze IV, która stwierdza wyraźnie, że nie można uczynić niczego złego ani Jezusowi, ani Jego Matce:

„Zaprawdę Bogiem jest Mesjasz, syn Marii!
Powiedz:
<Któż ma możliwość uczynić coś przeciw Bogu,
jeśli On zechce zgubić Mesjasza, syna Marii,
jak również jego Matkę>”¹² .

Podkreślono również świętość Marii:

„Mesjasz, syn Marii, jest tylko posłańcem,
tak jak już przed nim byli posłańcy,
a jego Matka była kobietą świętą”¹³ ,

oraz świętość Jej Rodziców:

„O sestro Aarona!
Twój ojciec nie był złym człowiekiem
i matka twoja nie była występna”¹⁴ .

---

¹¹ Sura IV, 157. [w:] *Koran*. s. 121-122.

¹² Sura V, 17. [w:] *Koran*. s. 130.

¹³ Sura V, 75. [w:] *Koran*. s. 141-142.

¹⁴ Sura XIX, 28. [w:] *Koran*. s. 366.

Koran traktuje Jezusa i Jego Matkę jako szczególne osoby, które są znakiem dla ludzkości:

„I uczyniliśmy syna Marii i jego matkę znakiem.
Daliśmy im schronienie
na wzgórzu spokojnym i obfitym w źródła”¹⁵.

Równocześnie *Koran* zdecydowanie odrzuca bóstwo Jezusa, akcentując, że jest „Słowem złożonym Marii”:

„Mesjasz, Jezus syn Marii,
jest tylko posłańcem Boga;
i Jego Słowem, które złożył Marii,
i Duchem, pochodzącym od Niego”¹⁶,

oraz odrzuca chrześcijański dogmat trynitarny:

„O Jezusie, synu Marii!
Czy ty powiedziałeś ludziom:
<Bierźcie mnie i moją matkę
za dwa bóstwa, poza Bogiem>” (...)”¹⁷.
„Nie uwierzyli ci, którzy powiedzieli:
Zaprawdę Bóg – to trzeci z trzech”¹⁸.

Według *Koranu* chrześcijańska Trójca Święta „składa się” z Ojca, Marii i Jezusa. Można przypuszczać, że w tym wypadku w *Koranie* znalazły odbicie poglądy jakiejś sekty lub też na takie ujęcie problematyki trynitarniej wpłynął rozwinięty w chrześcijaństwie kult maryjny.

Wszystko to pozwala stwierdzić, że kilka informacji o Marii, zawartych w *Koranie*, pozostaje pod wpływem apokryfów i zawsze informacje te są powiązane z osobą Jezusa, uważanego za Proroka.

---

¹⁵ Sura XXIII, 50. [w:] *Koran*. s. 412.

¹⁶ Sura IV, 171. [w:] *Koran*. s. 124.

¹⁷ Sura V, 116. [w:] *Koran*. s. 150.

¹⁸ Sura V, 73. [w:] *Koran*. s. 141.